

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ТРУДОВЕ

**на гл. ас. д-р Евелина Божидарова Парашкевова-Великова,
предоставени за рецензиране съгласно чл. 118 (1) от Правилника за
развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов**

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.7 Администрация и управление, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (публична администрация)“, обн. в ДВ бр. 6/21.01.2020 г.

Монография

Парашкевова, Е. Интегрирано управление на риска в публични проекти. Профи Принт, София, 2020, 178с., ISBN: 978-619-7557-02-2

Публичният сектор в България има нормативно регламентирано задължение да управлява организационните рискове. Съгласно чл. 10 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, управлението на риска е елемент на финансовото управление и контрол, който е във взаимовръзка с останалите изведени елементи, а именно: контролна среда, контролни дейности, информация и комуникация, и мониторинг.

Управлението предполага извършване на системни и целенасочени действия за идентифициране, оценяване, анализ, реакция, мониторинг и контрол и докладване на рисковете, съпътстващи работните процеси. Управлението на риска касае постигането на целите на администрацията.

Създаването на иновативни решения за подобряване на процеса по управление на риска в публични проекти изисква съчетаване на утвърдени научни тези, практически доказали своята ефективност методологии,

стандарти, практики, нормативни и стратегически изисквания. Последните са основните детерминанти на дейността на публичния сектор и съответно са задължителни за съблюдаване.

Целта на изследването е да се установи обхвата на процеса по управление на риска в публичния сектор и неговото отражение върху управлението на риска в публични проекти, като на база на направените констатации се дефинира концептуален инструментариум за интегрирано интелигентно управление на риска в публични проекти.

Изследователската теза е, че въвеждането на концептуален инструментариум за интегрирано интелигентно управление на риска в публични проекти ще подобри институционалната рамка на системите за управление, с което ще се осигури адекватна среда за постигане на проектните и съответно на организационните цели.

Обект на изследване е организационната рамка за управление на риска в публични проекти в България.

Предмет на изследване е управлението на риска в публични проекти, като част от системите за управление и възможностите за интегриране на иновативни интелигентни инструменти за риск мениджмънт в практиката на публичния сектор.

Използваните методи са контент анализ на документи, структурен анализ, сравнителен анализ, дедукция, индукция, статистически методи за анализ на структури, едномерни и двумерни разпределения, темпорална групировка, графичен и други. Изследването се базира на вторични (доклади, отчети и др.) и първични (анкетно проучване чрез структурирана анкетна карта и дълбочинни интервюта с представители на общински администрации) източници на информация.

Планирането, като база за управлението на риска в публичния сектор, е анализирано от гледна точка на възможностите и ограниченията на нормативната рамка. Като резултат от изследването в първа глава е

предложена конструкция на процеса на целеполагане в организация от публичния сектор, която отразява логическите връзки между предложените йерархични нива на декомпозиране на процеса. Направен е и критичен анализ на практиката по целеполагане в публичния сектор.

Във втора глава управлението на риска е анализирано в контекста на стратегическите, нормативните и методическите документи, регламентиращи и насочващи процеса в публичния сектор в България. Очертана е процедурата за управление на риска като цяло и е анализирана в контекста на проектното управление.

В трета глава е разгледано мястото и ролята на управлението на риска в контекста на съществуващите системи и стандарти за управление. Изведена е принципна схема на съдържанието на процеса по управление на риска в контекста на разбирането за три линии на защита. Очертани са отделни етапи в развитието на практиката на публичните организации в България по отношение на управлението на риска. Предложена е организационна рамка за управление на риска като елемент на финансовото управление и контрол в контекста на стратегическа рамка за управление на риска и са разгледани възможностите на съществуващите стандарти за риск мениджмънт.

В четвърта глава е анализирана съществуващата стандартизация на управлението на риска, както и утвърдените методологии. Направен е преглед на гъвкавото управление и възможностите за управление на риска. Предложен е сравнителен анализ на базовите характеристики на конвенционалния и гъвкавия подходи за управление на проекти, както и тяхното приложение по отношение на риска в проект. Дефинирано е мястото на гъвкавото управление на публичен проект спрямо останалите методологии и практики.

В пета глава са представени резултатите от проучването на практиката по управление на риска в проекти и мястото на процеса в

управленските системи на българските администрации като цяло и на общините, в частност. Проверени са изследователски хипотези и на тази база са направени обобщаващи изводи.

На база на нормативната и стратегическата рамка, съществуващите системи, методологии и стандарти за управление, в т.ч. и по отношение на проектния риск, направените констатации в резултат на емпиричното изследване в шеста глава е предложена концептуална рамка за интеграция на управлението на проектния риск в Стратегията за управление на риска на организация от публичния сектор. Представената рамка на риск интелигентността е база за дефиниране на описателни характеристики на възможни състояния на администрацията по нейни ключови елементи. Предложеното описание е приложимо и като инструмент за самооценка на състоянието и очертаване на пътя от началната до крайната точка за постигане на ефективно и ефикасно управление на риска в т.ч. и по отношение на проекти. Очертана е и матрица на организационна зрелост за управление на риска в проект. На тази база е предложен интелигентен подход за управление на риска, който се базира на прилагането на разнороден и адаптивен инструментариум като комбинация от методи и техники, характерни за конвенционалното и гъвкавото управление, отчитащи рамката за риск интелигентност.

Предизвикателствата пред усъвършенстване на системите за управление на процеси в публичния сектор непрекъснато нарастват. Развитието на организационните умения е в основата на повишаването на ефективността, ефикасността и целесъобразността в работата на структурите на държавната администрация. В този контекст са и усилията за управление на риска, създаване на по-добра среда за безопасно функциониране и провеждане на публични политики, програми, проекти.

Прилагането на научно обоснован инструментариум за интегрирано управление на риска в проекти, базиран на научни и практически

постижения е част от организационната промяна, която трябва да направи администрацията в контекста на концепцията за нов публичен мениджмънт.

Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

1. Parashkevova, E. Integrating Project Risk into Risk Management Strategies in Public Sector Organizations (Интегриране на проектния риск в стратегиите за управление на риска на организациите от публичния сектор). INTCESS 2020- 7th International Conference on Education and Social Sciences 20-22 January 2020- Dubai, 2020, p. 754-764, ISBN: 978-605-82433-8-5.

Всяка организация от публичния сектор в България има задължението да разработи стратегия за управление на риска. То произтича от разпоредбите на Европейския съюз, които са имплементирани в националното законодателство. Съгласно Закона за финансово управление и контрол и Методическите указания на Министерството на финансите на страната, стратегията за управление на риска трябва да осигури разумна увереност, че целите на организацията ще бъдат постигнати.

Основната цел на статията е да представи възможностите за включване на проектния риск в организационните стратегии за управление на риска в публичния сектор. Относителната му изолираност от системите за управление е слабост във функционирането на организациите. Интегрирането на процеса на управление на риска в проект към цялостната система за управление и по-специално към стратегиите за управление на риска значително ще повиши организационната култура. Така се създава практика за системно и целенасочено въздействие върху рисковете, които съпътстват всеки проект.

Предизвикателствата пред риск мениджмънта са свързани с недостатъчната експертиза, опит и разбиране на държавните служители по отношение съпътстващият организационното функциониране риск. А що се касае до управлението на проектния риск и интегрирането в цялостната стратегия за управление на риска ограниченията са свързани с отсъствие на нормативна регламентация, методическа помощ и цялостна концепция за нуждата и начина по който трябва да се обвържат различните видове и групи рискове в един стратегически за организацията от публичния сектор документ.

2. Parashkevova, E. et all. Agile Project Management in Governmental Organizations- Methodological Issues (Гъвкаво управление на проекти в организации от публичния сектор методологически аспекти). Co-authors: Evelina Parashkevova, Margarita Bogdanova, Mariela Stoyanova. INTCESS 2020- 7th International Conference on Education and Social Sciences 20-22 January 2020- Dubai, 2020, p. 765-778, ISBN: 978-605-82433-8-5.

Основната цел на статията е да представи методологията Agile за управление на проекти в публичния сектор и да дискутира въпросите, свързани с прилагането ѝ в публичния сектор. Направен е кратък обзор на литературата за съществуващите разновидности на гъвкавата методология. Изведени са предизвикателствата пред нейното приложение. Представена е концепция за гъвкаво управление на проекти в публичния сектор, като са дефинирани предварителните условия за нейното приложение. Обособени са три основни етапа: подготовка за гъвкаво управление; прилагане на гъвкаво изпълнение; вътрешен мониторинг, което са конкретизиране в отделни итерации. Представени са авторски RACI матрици на етапите. Методологията е хибридна, доколкото прилага гъвкави инструменти в традиционна йерархична среда. Подходът има за цел да преодолее някои слабости на управлението на проекти в публичния сектор, като тремавата

комуникационна система, многостепенната йерархия в нивата на отчитане, последващ контрол, висок риск, голяма бюрокрация, обемна документация и др. В заключение се акцентира върху изграждането на капацитет за гъвкаво управление на проекти сред организациите от публичния сектор.

Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

7.1. Парашкевова, Е. Особенности в приложении на методологията AGILE при управлении на проекти. Кръгла маса „Управлението на проекти – предизвикателства пред съвременната наука и практика“, Свищов 22 октомври, Свищов, АИ „Ценов“, 2019, с. 30-47, ISBN: 978-954-23-1770-8.

Публикацията разглежда водещите принципи за прилагане на Agile методологията при управление на проекти. Представени са спецификите и нужните предварителни условия за ефективното ѝ внедряване в организациите. Разгледани са някои добри практики за гъвкаво управление на проекти и са изведени основните предимства пред традиционното управление. Фокусирано е вниманието на особеностите при прилагането на Agile методологията и на перспективите за разширяване на сферите на приложение. Разгледани са основните слабости на традиционното управление, свързани основно с високите разходи и относителния дял на неуспешните проекти. Очертана е стратегическата рамка от принципи на гъвкавите методологии и са доразвити тезите по отношение на цикличността на гъвкавите методологии. Изведени са няколко ключови компонента на успешното гъвкаво управление, както и работещи гъвкави практики. Изведени са потенциални бариери пред интегрирането на гъвкавите техники, методи и подходи за управление на проекти спрямо конвенционалните.

7.2. Parashkevova, E. The place of risk management in AGILE methodology (Мястото на управление на риска в методологията AGILE). XXII International Conference „The power of knowledge“. Kavala, 11 – 13 October 2019, Knowledge - International Journal. Scientific papers, 34.1. Institute of knowledge management, Skopje, 2019, с. 81-86, ISSN: 2545-4439

Управление на риска е организиран процес на вземане на решения, който ефективно планира, оценява, обработва, наблюдава и документира риска и създава разумна увереност, че целите на организацията ще бъдат постигнати. Въвеждането на гъвкаво управление на проекти като методология в организациите поставя нови предизвикателства пред управлението на риска. Въпреки, че могат да бъдат приложени някои от конвенционалните методи, важно е да се вземат предвид специфичните характеристики на гъвкавата методология. Това предполага по-динамично приложение на набор от методи и техники за идентифициране, анализ, оценка и влияние върху риска. Управлението на риска е сложна дейност, изискваща специфичен подход по отношение на капацитета на една организация и спецификите на проектите. Управлението на риска е важна част от интегрираната рамка за управление на проекти. Неслучайно този процес е включен в методологиите на Института за управление на проекти и Международната асоциация за управление на проекти, както и в редица стандарти.

Очакванията на организациите за повишаване на тяхната ефективност чрез управление на риска създават нови предизвикателства пред методите и техниките за управление на риска. Динамиката на факторите на околната среда, вътрешни и външни, е основната предпоставка за вниманието, което мениджърите обръщат на този процес.

Важно е да се отбележи, че всеки проект е специфичен и стандартизирани системи за управление на риска биха били не само трудни за изпълнение, но и неефективни. Гъвкавият подход за управление

на проекти предполага и гъвкаво управление на риска. Това означава, че стандартните методи, техники и ограничения за управление на риска трябва да бъдат адаптирани към спецификата и сложността на проекта, от една страна, и към изискванията на заинтересованите страни и екипа и организационния капацитет, от друга.

Докладът се фокусира върху въпроси свързани с итеративността на гъвкавата методология и нейните водещи принципи. Извежда предпоставките за прилагане на методологията на Agile за управление на проекти в организациите и акцентира върху някои добри практики. Дефинира основни възгледи за приноса на гъвкавото управление на проекти към организационното функциониране.

7.3. Парашкевова, Е. Възможности за управление на проектния риск чрез прилагане на гъвкава методология. XXI-st International Conference „The teacher of the future“. Budva, Montenegro, 07 – 09 June 2019, Knowledge - International Journal. Scientific papers, 31.1. Institute of knowledge management, Skopje, 2019, с. 199-205, ISSN: 2545-4439.

Разгледани са въпроси свързани с гъвкавото управление на проекти, интеграцията на управлението на риска в процеса по управление и проекти и някои приносни моменти на Agile методологията за подобряване ефективността на процеса по управление на проекти. Рискът е представен като непредвидено събитие, което може да има положително или отрицателно въздействие върху проектните цели. Изведени са основните предимства на гъвкавото управление на риска в проекта и възможността за неговата интегрираност с цялостното проектно управление. Представени са също основни стандарти и методологии за управление на проекти. Очертани са възможности за приложението на ценностите и принципите на гъвкавата методология в процеса по управление на риска. Описани са основните предимства на гъвкавата методология за управление на проекти, като е акцентирано върху връзката с риск мениджмънта. Навлизането на

гъвкавото управление на проекти като методология в организациите представя нови предизвикателства пред управлението на риска. Независимо, че част от конвенционалните методи могат да бъдат прилагани, важно е да бъдат отчетени спецификите на Agile методологията. Това предполага едно по-динамично приложение на комплекс от методи и техники за идентифициране, анализ, оценка и въздействие върху риска. Важен момент при управлението на риска при прилагане на Agile методологията е идентифицирането на положително влияещите непредвидени фактори и съответно възползване от тяхното благоприятно въздействие върху проектните и организационни цели, т.е. тук се приема едно по-широко определение на риск, което е свързано с непредвидените обстоятелства, положителни или отрицателни, които възникват в рамките на изпълнението на проекта. Този нетрадиционен поглед позволява да се получи по-висока стойност от проектните резултати и въздействия като следствие от възникнали рискове, имащи положително влияние върху проектните цели. Не е възможно управлението на риска да бъде процес независими от процеса по управление на проекти. Въпреки, че в конвенционалните методологии риск мениджмънта е част от управлението на проекта, при гъвкавата методология нещата са малко по-различни. Това е така, защото самата гъвкава методология за управление на проекти не прилага стандартизирани процеси и процедури, а оставя проекта да се развива естествено и в съответствие с изискванията на заинтересованите страни. Управлението на риска си има определена последователност от дейности, които са приложими както за традиционното, така и за гъвкавото управление на проекти. Самият процес включва: идентифициране, оценка и анализ на риска, набелязване на реакция, мониторинг и докладване. Тези дейности изпълнявани в кратки срокове и спрямо конкретни, прости и ясни задачи водят до съществено снижаване на негативния риск за проекта и носят принос от настъпването

на положителни непредвидени събития. Важно е да се отбележи, че по този начин управлението на риска се опростява и става много по-лесно разбираем и съответно изпълняван процес от всички ангажирани с проектното изпълнение. Редуцирането на разходите за управление на риска е основно предимство на гъвкавото управление на проекти. Предварителният контрол е спорадичен, като акцента е върху ранната диагностика и гъвкавата реакция. Всичко това прави все по-актуална гъвкавата методология за управление на проекти и съответно управлението на риска в динамична проектна среда.

7.4. Парашкевова, Е. Нормативна рамка и предизвикателства пред районирането на България. XVIII International Scientific Conference „The power of knowledge“. Agia Triada, 28 – 30 September 2018, Knowledge - International Journal. Scientific papers, 26.1. Institute of knowledge management, Skopje, 2018, с. 309-315, ISSN: 2545-4439

Промените в европейската политика по сближаване поставят нови предизвикателства пред страните членки. Очакваните изменения в критериите за финансиране в програмен период 2021 – 2027 г. изискват нов подход към регионалната политика на национално ниво. В България тече процедура по определяне на нови райони за планиране (NUTS 2). Тя е в отговор на настъпилото намаляване на числеността на населението на Северозападен район за планиране. В резултат на което този район вече е с население под 800 000 души и не отговаря на европейските изисквания. Това налага промяна в неговите граници, която е предизвикателство през цялостното райониране на страната. Основният въпрос е как да бъдат определени границите на новите райони, за не бъде намален достъпът до средства от Кохезионната политика на Европейския съюз. В периода 2021-2027 г. районите от ниво NUTS 2 се разделят в три категории: силно развити, в развитие и слабо развити. Посочено е, че подкрепа ще получат основно слабо развитите райони, като не се планира помощ за силно

развитите райони в ЕС. В същото време поради ограничените национални ресурси за провеждане на мащабна политика за регионално развитие у нас е необходимо да се привличат външни финанси, най-вече европейски. Това предизвикателство налага търсене на решения, които в максимална степен да удовлетворят интересите на заинтересованите страни. От една страна е необходимо да се спазват изискванията на европейските регламенти при определяне на районите, от друга страна трябва да се търсят сходните проблеми и общи характеристики на населените места, които ще попаднат в съответните райони. Намаляването на регионалните различия изиска гъвкава и целенасочена политика за регионално развитие. Единствено по този начин е възможно да се реализира интегрирана политика за регионално развитие в подкрепа на европейски и национални стратегически цели и да се постигнат устойчиви дългосрочни въздействия. На европейско ниво се поставя акцента за по-тясната интеграция между общоевропейските политики и цели и конкретните политики за развитие на регионите. Тази интеграция ще се реализира през т.нар. “европейски семестър“. По своята същност това е синхронизиране на бюджетните и икономическите политики на всяка отделна държава членка с политиките и целите, поставени на равнище ЕС.

Районирането на ниво NUTS 2 е важно за България, тъй като то се използва не само за статистически цели, а и при разработването на Кохезионната политика на ЕС. Целта е определянето на сходни в икономически, инфраструктурен, исторически и екологичен план райони. По този начин ще се създадат условия за провеждане на адекватна и целенасочена регионална политика, която да не е допълнение към секторните политики, а да е основата за едно по-балансирано развитие на съответните територии. Очакванията са, че по този начин ще се преодолее икономическото изоставане и обезлюдяване на периферните територии и ще се осигури възможност за растеж.

7.5. Парашкевова, Е. Проблеми при управлението на риска в публичните организации. Новите реалности в управлението : Сборник с доклади от юбилейна международна научна конференция по случай 50 години катедра "Управление и администрация", „Новите реалности в управлението“, Варна, 20-21 октомври 2017, „Наука и икономика” ИУ – Варна, с. 326 – 333, ISBN: 978-954-21-0947-1

Докладът разглежда състоянието на процеса по управление на риска, като част от елементите на системите за финансово управление и контрол в публичния сектор. Извежда основни проблемни области, които хронично съществуват в практиката на администрациите и предлага насоки за преодоляване на слабостите и подобряване на финансовото управление и контрол в публичния сектор в частта касаеща управлението на риска.

Анализирани са данни от Годишни доклади за състоянието на системите за финансово управление и контрол и от Доклади за състоянието на администрацията в контекста на стратегическата и нормативна рамка регламентираща процеса по управление на риска в публичния сектор. Посочено е, че отговорността по изграждането и утвърждаването на система за управление на риска в организациите от публичния сектор е основно на ръководителите, които трябва да създадат подходящи условия за нейното ефективно функциониране. Това изисква подобряване на управленската култура по отношение на системите за управление и контрол, като цяло, и в частност на управлението на риска. На практика управлението на риска се явява съпътстващ процес, не създава резултати и не носи директна стойност за организацията или за потребителите на публични услуги. Той подпомага постигането на предварително дефинирани организационни цели. Именно поради този спомагателен характер много често процесът по управление на риска е формален. Акцентирано е върху динамичната среда, която поставя предизвикателства пред публичния сектор и налага неговото реформиране.

Посочено е, че управлението на риска е една от областите, които ще играят все по-важна роля за качеството на предоставяните публични услуги, за ефективното, ефикасно и целесъобразно разходване на ресурси, за създаването на среда, привлекателна за живот и инвестиции. По тази причина е наложително да се предприемат целенасочени усилия за подобряване на нормативната и методологична рамка в областта на управлението на риска, за автоматизиране на някои дейности от този процес и за изграждане на експерти в областта на рискологията.

7.6. Парашкевова, Е. Системите за управление в публичния сектор в България. Сборник с доклади от научно-практическа конференция „Статистиката като наука и практика - традиции и съвременни измерения“, Свищов, 20 октомври 2017, АИ Ценов, Свищов, с. 273-280, ISBN: 978-954-23-1371-7

Докладът разглежда състоянието на системите за финансово управление и контрол в публичния сектор и резултатите от самооценките на бюджетните организации. Извежда някои проблемни области на вътрешния контрол и перспективи пред развитието му. Акцентира върху управленската отговорност и организационната култура като фактори за изграждане и функциониране на адекватни системи за вътрешен контрол. Представен е обхватът на управленската отговорност и е акцентирано върху принципите на които тя се базира. Направен е анализ на състоянието на петте елемента на системите за финансово управление и контрол и са изведени основните слабости и съответно области за подобрене. Акцентирано е върху необходимостта от разширяване на разбирането на системите за финансово управление и контрол и превръщането им в системи за управление и контрол в публичния сектор.

7.7. Парашкевова, Е. Процесен подход при управлението на риска в проекти. Сборник с доклади от Международна научнопрактическа

конференция „Съвременни предизвикателства пред финансовата наука в променяща се Европа“, Свищов, 7-8 април 2017, АИ Ценов, Свищов, с. 292-297, ISBN: 978-954-23-1239-0

Три основни елемента в проекта са обект на непрекъснато наблюдение и контрол. Това са времето, разходите и качеството. Те се намират в условията на висока степен на неопределеност. За да бъдат управляеми тези елементи е необходимо прилагането на адекватни мерки за управление на риска през целия жизнен цикъл на проекта.

Управлението на риска е обект на множество изследователски търсения. Напоследък се наблюдава засилен научен интерес към управлението на риска в проекти. Съществуват и различни практически ръководства, методологии и стандарти, които трудно намират приложение в практиката. Причината, може би е относителната новост на процеса на управление на риска в проекти. Докладът разглежда възможностите за прилагане на процесния подход при управлението на риска в проекти.

Докладът фокусира вниманието върху процесния подход, който дава възможност за интеграция на управлението на риска в цялостното управление на проекта. Процесният подход предполага управлението на риска да се разглежда като процес, който съпътства целия жизнен цикъл на проекта, и чиито подпроцеси се изпълняват циклично в рамките на отделните фази на жизнения цикъл. Това дава възможност за пълно и качествено обследване на вътрешната и външна за проекта среда, предпоставките, възможностите, ограниченията и заплахите и на тази база избор на действия, методи и техники, които в най-голяма степен биха дали възможности за оптимизиране на положителните възможности и редуциране на отрицателните заплахи при изпълнение на проекта.

7.8. Парашкевова, Е. Интелигентна специализация в плановите документи за развитие на България. Съавтори: Евелина Парашкевова, Маргарита Богданова. International scientific conference

High technologies. Business. Society. Proceedings Year I, Issue 1(2), Sofia, 2017, Vol. II “Business. Society”, KSP Journals, Sofia, p. 221-225, ISSN 2535-0005(print), ISSN 2535-0013 (online)

Интелигентната специализация е концепцията за развитие, основаваща се на приоритетни инвестиции в стратегически предимства на национално и регионално ниво. Тази концепция намира място в много стратегически и секторни документи на национално, регионално, оперативно и финансово ниво. Европейската политика за периода 2014-2020 г. разглежда интелигентната специализация като механизъм за постигане на устойчив и балансиран растеж. Основният акцент в него са знанието и иновациите. Статията разглежда същността на специализацията и концепцията за интелигентна специализация, като подход за постигане на по-висока ефективност от провеждани публични политики. Вниманието е обърнато на проблемите при разработването на иновационната стратегия за интелигентна специализация и на посоките за осигуряване на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в националните и регионални планови документи.

В заключение се посочва, че въздействието от политиката за интелигентната специализация се очаква да бъде в няколко насоки: икономическо въздействие, пазарно въздействие, изграждане на мрежи за коопериране, създаване на експортен потенциал и конкурентни предимства.

7.9. Парашкевова, Е. Стратегическа рамка за пространствено планиране в България. Сборник с доклади от Международна научна конференция „Икономическо благосъстояние чрез споделяне на знания“, Том 1, Свищов, 09-10 ноември 2016, АИ Ценов, Свищов, с. 353-358, ISBN: 978-954-23-1185-0

Докладът посочва, че прилаганите системи за пространствено развитие във всяка държава следват установени практики, традиции, които произтичат от социално-икономическата, политическата и културната специфики на съответната страна. Европейската политика за развитие, в

която плановият подход е основополагащ, изисква постигане определена степен на кохезия по отношение на системите за пространствено развитие. Докладът разглежда някои европейски регламенти по отношение на пространственото планиране и тяхното отражение в национални стратегически и нормативни документи и практики на България. Направен е контент анализа на съществуващите документи, нормативи и методологии за пространствено развитие и като резултат са набелязани насоки за усъвършенстване на стратегическата рамка за пространствено планиране в България.

В заключението се посочва, че е необходимо подобряване на стратегическата рамка за пространствено планиране е свързана с внедряване на механизми, които да осигурят реално прилагане на разписаните модели за развитие на територията, системност на интервенциите, в изпълнение на плановите документи, и интегрираност на политиките на всички йерархични нива. За постигането на това е необходимо подобряване на културата по планиране, включително в контекста на европейските инициативи за конвергенция на политиките за пространствена организация и развитие.

7.10. Парашкевова, Е. Риск и проектно управление. Сборник доклади от Юбилейна международна научна конференция „Развитието на българската икономика - 25 години между очакванията и реалностите“, Свищов, 20-21 ноември 2015, АИ Ценов, Свищов, с. 525-529, ISBN: 978-954-23-1105-8.

В доклада се посочва, че рискът е обективно явление. Той е неизбежен, не може да бъде премахнат, но може да бъде ограничаван, прехвърлян, разделян, покриван. Управлението на риска е систематичен процес на вземане на решение затова как да се подходи по отношение на рисковите събития – идентифицирани и неидентифицирани и набелязване на реакции и форми на наблюдение на риска през целия жизнен цикъл на

проекта. Акцентираще се върху постановката за значимостта на управлението на риска за постигане на устойчиво и балансирано развитие. Специален фокус е поставен върху процеса по управление на риска в проект, като възможни итерации. Направен е преглед върху въздействието на риска върху отделните проектни елементи.

Обръща се внимание на това, че управление на риска има за цел да увеличи максимално благоприятното въздействие на положителните рискови събития и да редуцира до минимум последствията от неблагоприятните рискови събития върху проектните цели и резултати. Доброто управление на риска до голяма степен е предпоставка за добър краен резултат по отношение на рисковете в рамките на проекта.

Целта на доклада е да представи процеса по управление на риска в проекта и да изведе критични действия, които са предпоставка за ефикасността му. Обект на изследване е процеса по управление на риска в публични и частни проекти. Предмет на изследване в доклада са етапите по управление на риска през целия жизнен цикъл на проекта.

7.11. Парашкевова, Е. Интегриране на планови документи. Сборник доклади от Международна юбилейна научна конференция „Социалните науки и развитието на обществото - теоретични и практически измерения“, Свищов, 30-31 октомври 2015, АИ Ценов, Свищов, с. 115-121, ISBN: 978-954-23-1093-8

Докладът представя основни акценти от извършен критичен анализ на нормативната и методологична рамка за стратегическо планиране на регионалното развитие в България. Обърнато е внимание на механизмите, подходите и инструментите за планиране на регионално развитие в областта на регионално развитие продължава своето еволюиране. Посочено е, че плановите документи, като основна част от националната система от планови документи за регионално развитие са продукт на усилията на институциите и обществото да прогнозират и управляват

развитието на социално-икономическата система. Акцентът е поставен необходимостта от интегрирано развитие, при което координират пространствените, секторните, времеви аспекти на основните области на развитие. Посочено е, че интеграцията и изясняването на обхвата и връзките между отделните документи е от съществено значение за ефективността и ефикасността от провежданата политика по регионално развитие. Чрез интегрираното планиране се получава максимален ефект от съвместното използване на ресурси от различни източници, адекватно разпределени във времето и включване на всички пряко отговорни организации и заинтересовани страни. Интеграцията и координацията на плановите документи предполагат единен подход и методология на планиране не само на национално ниво, но и на отделните териториални равнища.

В заключение се посочва, че за да се осигури интеграцията на документите от системата за регионално развитие е необходимо да бъде създаден механизъм и предложен инструментариум, чрез който да се осигури в плановата практика възможност ресурсно и времево обвързване на политики, концепции, стратегии, планове, програми и други документи, както и на техните цели, приоритети, мерки, проекти, действия и инвестиционни намерения. Създаването на механизъм и инструментариум ще е дълъг и сложен процес, съпътстван с повишаване на плановата култура в публичната администрация.

7.12. Парашкевова, Е. Целеполагане в публичния сектор в Р България - проблеми и решения. Сборник доклади от Международна юбилейна научно-практическа конференция „Европейски практики и национални рефлексии в планирането“, Том 1, Свищов, 24-25 април 2015, АИ Ценов, Свищов, с. 181-188, ISBN: 978-954-23-1075-4

Докладът акцентира върху целеполагането в публичния сектор в Р България. Посочва се, че това е важен процес, който има отражение върху

резултатите от цялостното функциониране на администрацията. Въпреки множеството научни, методически и практико-приложни разработки, при поставянето на стратегически и оперативни цели все още се наблюдават редица слабости.

Направеният анализ показва, че все още няма единен подход за целеполагане. Съществуват различия в наименованията, заглавията, експертизата и ролята на участващите, формата, големината, съдържанието, степента на детайлност, механизмът за формулиране и определяне на приоритети, мерки, оперативни цели, срокове, ресурси, отговорни длъжностни лица и т.н. Различните организации прилагат стратегии, планове и програми, в т.ч. и за управление, които съдържат стратегическите или оперативните им цели. Многообразието на подходите за целеполагане, обаче създава редица трудности, свързани с координацията и субординацията на цели, обезпечаването им с ресурси и съответно много често води до непостигане на целите.

Въпреки множеството възможности за повишаване на квалификацията на служителите на ръководни длъжности, тя е все още е крайно недостатъчна, именно на високите управленски нива. Участието в обучения, които имат за цел да създадат разбиране и умения за прилагане на основните управленски принципи, един от които е целеполагането е слабо. Това възпрепятства ефективното и ефикасно планиране и затруднява провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Предлага се въвеждане на изисквания към формата и съдържанието на документите, съдържащи стратегическите и оперативни цели на администрациите, както и на стандартизирана процедура за целеполагане ще се отрази положително върху степента на постигане на целите. Правилното разбиране и приемане на целите от заинтересованите страни, както и тяхното интегриране в конкретни работни документи е възможно, ако са налице следните две базови условия: 1. Управленска култура по

отношение на важността и значението на стратегическото планиране като цяло, и на процеса по целеполагане в частност; 2. Компетентни служители и експерти, които да приложат стандартизиран подход при изготвяне, постигане и отчитане на стратегически и оперативни цели.

Целта на доклада е да изведе основните проблеми съпътстващи процеса по генериране на цели и да се предложи възможни решения за тяхното преодоляване. Обект на изследване е процесът по целеполагане в публичния сектор в Р България. Предмет на изследване в доклада е нормативната и методологична рамка, в която се осъществява процесът по целеполагане в публичния сектор.

Идентифицирането на съществуващите проблеми при осъществяване на целеполагане в държавната администрация е важно от гледна точка на търсене на решения и добри практики, които да повишат качеството на плановата дейност и да осигурят устойчивост и приемственост във водената политика.

7.13. Парашкевова, Е. Предизвикателствата при прилагане на Подхода ЛИДЕР в България в настоящия програмен период 2014-2020 г. Сборник доклади от Юбилейна научно-практическа конференция с международно участие „Националният аграрен сектор - елемент на европейските земеделски региони в стратегията "Европа 2020"“, Том 2, Свищов, 6-7 ноември 2014, АИ Ценов, Свищов, с. 31-37, ISBN: 978-954-23-1013-6

Докладът разглежда същността, съдържанието и развитието на подхода ЛИДЕР, чиято аббревиатурата означава „обвързаност на инициативите за развитие на селските райони“, като основа за постигане на синергетичен ефект в селските райони. Посочва се, че подходът има за цел да мобилизира и подпомага развитието на селските райони в местните селски общности. Той може да е работещ инструмент за стимулиране на новаторски предприемачески решения насочени към съществуващи или нововъзникнали проблеми в селските райони. Прилагането на подхода в

развитие страни членки на ЕС показва, че той е в основата на развитие на местни предприемачески компетентности и за генериране на нови идеи за задоволяване на нуждите на населението в селските райони.

Разгледани са добри европейски практики по отношение на подхода ЛИДЕР и приложението му за развитие на селските райони в България за периода 2007-2013 г. Целта на разработката е да се изведат положителните и отрицателни практики и резултати от подхода и прилагането му в страна и на тази база да се направят препоръки за подобряване на механизмите за провеждане на общата селскостопанска политика на ЕС в България в настоящия програмен период 2014-2020.

7.14. Парашкевова, Е. Възможности за процесно управление на риска в публичния сектор. Сборник от Юбилейна международна научна конференция посветена на 10 години специалност „Публична администрация“ „Публичната администрация – предизвикателства и перспективи“, София, 30-31 октомври 2008, УИ Стопанство, София, 2009, с. 256-260, ISBN: 978-954-644-070-9

Докладът разглежда процеса по управление на риска, като акцентира върху предизвикателствата пред публичния сектор в България в това отношение. Посочва се, че нормативната база у нас е заимствана от практиката в развитите европейски страни, но липсват умения и капацитет в административните лица да приложат ефективно нормата. Докладът изяснява какви са възможностите за управление на риска и прилагането на процесния подход в публичните сектор са въпросите. Представена е схема на процеса по управление на риска, като са изяснени отделните етапи. Направен е преглед на приложимите методи за анализ и оценка на риска. Предложена е опростена, но съдържателна структура на Стратегия за управление на риска.

7.15. Парашкевова, Е. Участие на заинтересованите страни в процеса по стратегическо планиране на местното развитие. Сборник доклади

от Международна юбилейна научнопрактическа конференция „Финансите и стопанската отчетност - състояние, тенденции, перспективи“, Том 1, Свищов, 25-26 октомври 2013, АИ Ценов, Свищов, с. 552-557, ISBN: 978-954-23-0909-3

Докладът акцентира върху важността на темата за участието на заинтересованите страни в процеса на формиране на местната политика отново е в полезрението на изследователите. Фокусирането върху темата е следствие от практиките по стратегическо планиране на развитието в рамките на новия програмен период 2014 – 2020 г. Посочва се, че в подготовката на документите за новия период се принесоха и недобри практики от отминаващия, които не дават възможност за постигане на консенсусно и споделено от по-широката общественост виждане за местно развитие.

Констатирано е, че заинтересованите страни са слабо въввлечени в процеса по стратегическо планиране. Те участват спорадично както при подготовката на интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), така и при подготовката на общинските планове за развитие (ОПР). Посочено е, че в общините е слаба активността и информираността за състоянието на местната територия, не са ясни как, от кого и защо са дефинирани насоките за развитие на общините в областните стратегии за развитие и на какъв принцип са категоризирани общините като райони за целенасочена подкрепа.

Изведени са основните проблеми, свързани с ниската активност на заинтересованите страни. Посочено е, че въвличането на заинтересованите страни е сложен процес, изискващ ресурси от различно естество-информационни, времеви, човешки и т.н. дефинирани са пет основни стъпки, които осигуряват участието в процесите свързани с изготвянето, реализацията, оценката, мониторинга и отчитането на планов документ със стратегически характер.

7.16. Парашкевова, Е. Стратегически подход към управлението на организационните рискове. Сборник с доклади от Международна научна конференция „Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката“, Том IV, Варна, 10-11 май 2012, Издателство Наука и икономика, Варна, с. 248-255, ISBN: 978-954-21-0603-6

В доклада се посочва, че управлението на риска в българските компании е слабо познато. За да се осигури, балансирано и устойчиво развитие на бизнес организациите е необходимо да се изгради работещ механизъм, който да обхване всички организационни рискове, включително и оперативните. Докладът разглежда възможностите за прилагане на стратегически подход към управлението на организационните рискове. Дефинира понятията за оперативен стратегически риск, както и стратегическа рамка, която е подчинена на определените принципи. Представени са елементи на процеса по управление на риска и свързаните с тях дейности.

7.17. Парашкевова, Е. Системите за управление на човешките ресурси - възможности и перспективи. Сборник доклади от Юбилейна научно-практическа конференция „Човешкият фактор в управлението“, Свищов, 12-13 октомври 2012, АИ Ценов, Свищов, с. 414-420, ISBN: 978-954-23-00804-1

Докладът акцентира върху прилагането на системния подход към процеса по управление на човешките ресурси. По този начин се дава възможност за изясняване на структурата на системата и на съдържанието на изпълняваните дейности, за разкриване на връзките с външната обкръжаваща среда, за определяне на начина на функциониране на организацията за постигане на набелязаните цели, за оценка на качеството на процесите по управление на персонала.

Обръща се внимание, че в науката, а вече и в практиката в последните години господстват две концепции за управление на организациите „организация, базирана на знанието” и „балансирана

система от показатели за ефективност. И в двете концепции е застъпена идеята за интелектуален капитал, като основен двигател на ефективността и конкурентоспособността на организацията. Изграждането на интелектуален капитал в организациите, управлението на знанието и повишаване на капацитета и потенциала на човешките ресурси са основата, върху която се базират посочените концепции. Постигането на това е възможно чрез изграждане на система за управление на човешките ресурси, интегрирана в цялостната система за управление на организацията.

Докладът представя входовете и изходите между основните процеси в системата за управление на човешките ресурси, както и приносите ѝ към организационното функциониране.

9. Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

9.1. Парашкевова, Е. Методически аспекти на функционалния анализ в структурите на държавната администрация. *Годишник. Стопанска академия Д. А. Ценов - Свищов*, 2019, бр. СХХІІ, АИ „Ценов”, 2019, с. 95-123, ISSN:0861-8054.

Докладът разглежда функционалния анализ като инструмент за подобряване на организационното функциониране в публичния сектор. В основата му стои анализът в три направления: ефективност, ефикасност и релевантност на работните процеси и функции. Нов момент в прилагането му е обвързването на работата на администрацията с процеса по целеполагане и провеждане на политики от структурите на държавната администрация.

В разработката са представени някои специфични понятия, които трябва да бъдат отчитани при провеждането на функционалния анализ, и връзката му с работните процеси в администрацията, както

вътрешноорганизационните, така и тези, ориентирани към клиента. Изведени са основните предпоставки за осъществяване на качествен функционален анализ и е предложен набор от итерации с методически характер за провеждане на такъв анализ в реална работна среда.

Основният принос на разработката е представеният в четири основни етапа итеративен подход за провеждане на функционален анализ при отчитане на спецификата на работните процеси в публичния сектор.

Направена е препратка към последващите функционалния анализ действия, които е необходимо да бъдат предприети в администрациите, за да се постигне реален ефект по отношение подобряването на работата на публичния сектор и намаляване на дублиращите се функции.

9.2. Парашкевова, Е. и др. Административен капацитет на изпълнителната власт. Съавтори: Евелина Парашкевова, Борислав Борисов, Маргарита Богданова. *Алманах научни изследвания*. Том 25, част II, АИ „Ценов”, Свищов, 2018, с. 70-103, ISSN: 1312-3815. Участието на гл. ас. д-р Евелина Парашкевова в написването на студията е т. 4.1 и 4.2.

Целта на изследването е да се разгледат и критично да се анализират концепциите, системите и инструментите за изграждане на административен капацитет и постигане на добро управление, както и да се представят отделни аспекти на резултатите от емпирично проучване на капацитета на администрацията на изпълнителната власт в България. Задачите на изследването са: 1) очертаване на понятията, принципите и тенденциите в развитието на модернизацията на администрацията и на доброто управление като ключови цели при подобряване на административния капацитет; 2) дефиниране и критичен анализ на концепциите и моделите за административен капацитет; 3) оценка на един от аспектите на капацитета на работните процеси в администрацията на изпълнителната власт в България. Изследователска теза: изясняването на

терминологията, концепциите и моделите на функциониране на изпълнителната власт ще допринесе за разработване на адекватни инструменти за оценка и самооценка на капацитета на администрацията, което в дългосрочен план ще подпомогне подобряването на качеството на публичните услуги. В резултат на проучването са дефинирани и анализирани основните понятия и проблеми, свързани с концепциите, системите и инструментите за изграждане на административен капацитет и постигане на добро управление като база за разработване на методология за оценка на капацитета на администрацията на изпълнителната власт; изведени са ключови предизвикателства, свързани с работните процеси в администрацията, и са направени препоръки за преодоляването им.

16.03.2020 г.

Кандидат по конкурса:
(гл. ас. д-р Евелина Парашкевова-Беликова)